

Művészetek

Osztályozó vizsga témameghatározása és segédlete

11. évfolyam

Korszakismeret, művészettörténeti kontextus: 18. század vége és a 19. század

I. Klasszicizmus, az antikvitás bűvöletében (jellemzője: ókori görög és római művészet felelevenítése, racionalizmus, rend és világosság)

Tárgya:

Kastély és múzeum építészet → Robert Smirke: British Museum, Schinkel: Altes Museum; Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum → a homlokzatokon látható építészeti elemek (portikusz: timpanon+oszloprendek+lépcsőzet) ókori előképei, mintái (pl. Parthenon, Pantheon)

Mitológiai (Horatiusok esküje) és aktuálpolitikai (francia forradalom, Marat halála, Napóleon) témák a Jacques-Louis David festészetében. Az árkádiái táj megjelenése a festészetben → Id. Markó Károly festészete

Márványszobrászat: Canova, Thorvaldsen és Ferenczy István (pl.: Pásztorlányka c. szobor). Párhuzam a híres klasszicista szobrászok Canova és Thorvaldsen alkotásaival.

II. Romantika és historizmus:

Romantika, a középkor bűvöletében (jellemzője: a középkori formák, hangulatok felidézése, empirizmus, kedveli a sötétség és a káosz látszatát: első „horror” történetek, nacionalizmus megerősödése, nemezi jelleg)

Mottója: „Ha az értelem alszik, előjönnek a szörnyek”

F. Goya

Tárgya: Romantikus kastélyépítészet, angol tájkert, jelentős egyházi alkotások: Ybl Miklós: főti templom, Ludwig Förster Dohány utcai zsinagóga (orientalizmus)

Historizmus, a történelem bűvöletében (jellemzője: a letűnt történeti stílusok régészeti hűséggel történő felelevenítése: neoromán, neogótika, neoreneszánsz, neobarokk)

Tárgya:

A neoreneszánsz és neobarokk bérpaloták (Ybl Miklós), Országház (Steindl Imre), Hauszmann Alajos munkássága (budai várpalota)

Romantikus, realista és historizáló festők (akadémizmus): Székely Bertalan, Madarász Viktor, Munkácsy Mihály (fénykép alapján festett), Benczúr Gyula → történeti festészet, történelmi témák, egyes képtémák politikai vonatkozása → Habsburg magyar ellentét (kuruc és labanc), tájképeknél a romantika hatására a nemzetre jellemző vidék keresése (magyarok → Alföld, puszták)

III. A naturalizmustól a plein airen át az impresszionizmusig

A 19. század 2. felében a hivatalos (akadémiai) historizmus ellen lázadó képzőművészeti csoportosulások, amiből festészeti irányzatok lettek. Kiindulópontja Franciaország, központja Párizs. A **naturalisták** a munkás és dolgozó réteg problémáira érzékeny témákat választottak, néha pedig megbotránkoztató, naturális toposzokat → Courbet: A világ eredete című festmény. **Plein air**: Szabadban festés. A látvány lényeges → tájkép kedvelt műfaj → Ez + új optikai ismeretek + egyszerre festés elve = **Impresszionizmus** → Nem keverik a színeket. Monet, Renoir, Degas (→ pasztell technika, nemcsak olaj); érdeklik őket a mozgásábrázolás is

Magyarországon plein air festő: Szinyei Merse Pál (Majális c. festmény). Ez az irányzat és az impresszionista festészeti mód később, a 20. század elején szilárdul meg hazánkban → nagybányai festők: Ferenczy Károly

Fogalmak:

Építészet → dór, ión, korinthuszi és kompozit oszlop, timpanon, portikusz, kupola, gótikus ablak, fiálé, támpillér, támív, kúszólevél

Festészeti műfajok: tájkép, történeti kép, képzőművészeti technikák: akvarell, olaj, pasztell, relief (dombormű), körplasztika (körbejárható szobor), dagerrotípiák, mint a képrögzítés, a fotográfia korai megjelenése (pl.: Petőfi-dagerrotípiák, a Petőfi Irodalmi Múzeumban őrzik)

Stílusok: klasszicizmus, romantika, orientalizmus, historizmus, realizmus, naturalizmus, plein air, impresszionizmus

Tételek:

1. Oszloprendek ismertetése (ión, dór, korinthuszi, kompozit, ezek jellemzői, funkciója)
2. A Magyar Nemzeti Múzeum és a British Museum épületének összehasonlítása, hasonlóságok és különbségek
3. J. L. David: Marat halála című kép bemutatása (technika, jelenet, történelmi háttér, jelentősége)
4. Az árkádia jelentése és vizuális megjelenítése a klasszicizmusban (ld. Markó Károly, bukolikus táj és az utópia gondolata)
5. Canova és Ferenczy István szobrászatának rokonvonásai (technika, anyag, forma, kapcsolódások)
6. A romantika, mint a klasszicizmus ellenpontja. Ismertesd a romantika és a klasszicizmus felfogása közötti különbségeket konkrét példákkal! (időszak, motívumok, mintái)
7. A kelet bűvöletében: a romantika orientalizáló irányzata (jelentése, motívumok, építészeti és festészeti példák)
8. A magyar és a londoni parlament összehasonlítása (mikor épültek, rokon vonások, stílusjegyek, különbségek)
9. Történelmi festészet a 19. században (Madarász Viktor, Székely Bertalan, Munkácsy Mihály és Benczúr Gyula, témák, politikai párhuzam, festészeti technika)
10. Munkácsy Mihály és a fotográfia kapcsolata (A Trilógia névre hallgató festmények esetében, hogy segítette Munkácsy munkáját a fotográfia?)
11. Benczúr Gyula: Vajk megkeresztelése című festmény (témája, történelmi esemény, technikája)
12. Plein air irányzat jellemzői, főbb képviselői
13. Szinyei-Merse Pál: Majális c. festmény (mit ábrázol? alakok elrendezése, festészeti felfogás, technika)
14. Monet: Roueni katedrális képsorozat (Miért készített ugyanarról az épületről több képet? Mit figyelt meg a festő a homlokzaton?)
15. Nagybányai művésztelep (miért volt fontos ez a művésztelep a magyar festészetben? Kik vettek részt a művésztelepen? Milyen irányzatokat képviseltek?)

Felkészülést segítő anyag:

<https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/muveszetek/muveszettortenet/muveszettortenet-11-evfolyam>